

BALSAMUL RĂCORITOR AL EVANGHELIEI PREDICILE UNUI EPISCOP CĂRTURAR

Ediție îngrijită de
Preot George M. Nicoară

Prefață de
Episcop Virgil Bercea

25

EDITURA VREMEA
BUCUREȘTI
2024

CUPRINS

Nota îngrijitorului Colecției.....	5
Prefață	7
I. Despre penitență (Predică ținută în Catedrala Mitropolitană din Blaj, în Duminica lăsatului de brânză 1886)	13
II. Evanghelia și societatea modernă (Predică ținută în Catedrala „Sfântul Iosif” din București pe 30 mai 1886)	25
III. Despre caritatea evanghelică (Predică ținută în Catedrala „Sfântul Iosif” din București pe 20 iunie 1886).....	37
IV. Laudele Preasfintei Fecioare Maria (Predică ținută în Catedrala „Sfântul Iosif” pe 7/19 septembrie 1886).....	49
V. Omilie despre slăbănog (Mt 9, 1-8) (Predică ținută pe 5/17 octombrie 1886 în Catedrala „Sfântul Iosif” din București).....	61
VI. Învierea Domnului (Predică ținută în Catedrala „Sfântul Iosif” pe 8 mai 1887).....	69
VII. Severitatea sau asprimea moralei creștine (Predică ținută în Catedrala „Sfântul Iosif” pe 3 iulie 1887)	78
VIII. Dreptatea creștină asupra fariseilor (Din data de 24 iunie 1888)	86
IX. Iconomul sau ispravnicul necredincios (Predică ținută în Catedrala „Sfântul Iosif” pe 15 iulie 1888).....	93
X. Umilință (9 septembrie 1888).....	99

XI. Orbirea sufletească (Predică ținută pe 3 martie 1889)	105
XII. Judecata lui Dumnezeu (Predică ținută pe 24 noiembrie 1889 în Catedrala „Sfântul Iosif”)..	111
XIII. Despre chestiunea socială (Predică ținută în luna mai a anului 1890)	118
XIV. Despre rugăciune (Predică ținută pe 5 octombrie 1890 în Catedrala „Sfântul Iosif”)...	125
XV. Timpul și eternitatea (Predică ținută în Catedrala „Sfântul Iosif” pe 31 decembrie 1890) ..	132
XVI. Despre credință (Predică ținută pe 25 ianuarie 1891)	138
XVII. Providența îi suferă pe cei buni și pe cei răi (8 octombrie 1891).....	145
XVIII. Despre scandal sau sminteală (29 noiembrie 1891)	152
XIX. Despre mântuirea sufletului (Predică ținută pe 15 martie 1892 în Catedrala „Sfântul Iosif”)	160
XX. Despre servitori (1 mai 1892)	166
XXI. Despre Spiritul Sfânt (Predică ținută în Catedrala „Sfântul Iosif” pe 29 mai 1892)	172
XXII. Biserica adevărată (Predică ținută pe 19 iunie 1892).....	180
XXIII. Despre carnaval (Predică ținută în Catedrala „Sfântul Iosif” pe 12 februarie 1893)	188
XXIV. Orbul din naștere (Predică ținută în Catedrala „Sfântul Iosif” pe 3/15 mai 1893)	197
XXV. Despre perseverență (Predică ținută în Catedrala „Sfântul Iosif” pe 16 aprilie 1896).....	205
XXVI. Sfântul Dumitru (1893)	211
XXVII. Sfântul Ioan Botezătorul și fariseii (Predică ținută pe 15 decembrie 1893)	220
XXVIII. Orbul cerșetor (Predică ținută pe 20 mai 1894 în Catedrala „Sfântul Iosif”).....	226
XXIX. Moarte – Predestinație (Predică ținută în Catedrala „Sfântul Iosif” pe 4 noiembrie 1894) ...	232

XXX. Indiferentism (Anul 1894, Adventul sau Postul Crăciunului).....	239
XXXI. Pentru sfârșitul anului (Predică ținută pe 31 decembrie 1894).....	247
XXXII. Duminica vameșului și a fariseului (3 februarie 1895).....	254
XXXIII. Despre mărturisire (Predică ținută pe 24 martie 1895 în Catedrala „Sfântul Iosif”) ...	260
XXXIV. Patimile Domnului nostru Isus Hristos (Predică ținută în Vinerea Mare în Catedrala „Sfântul Iosif”).....	268
XXXV. Mărturisirea lui Hristos (Predică ținută pe 5 mai 1895 în Catedrala „Sfântul Iosif”)	277
XXXVI. Educația creștinească (Predică ținută pe 15 septembrie 1895 în Catedrala „Sfântul Iosif”).....	283
XXXVII. Banul cel de dajdie (Predică ținută în Catedrala „Sfântul Iosif” pe 20 octombrie 1895).....	290
XXXVIII. Iubirea lui Dumnezeu (15 decembrie 1895).....	297
XXXIX. Repausul duminical (Predică ținută pe 6 noiembrie).....	303
XL. Parabola semănătorului.....	311
XLI. Leprosul.....	318
XLII. Săturarea a patru mii de oameni (fără dată)	324
XLIII. Despre frica de moarte (București, 11 septembrie).....	330
Demetriu Radu, scurtă biografie.....	336

I.

Despre penitență

(Predică ținută în Catedrala Mitropolitană din Blaj,
în Duminica lăsatului de brânză 1886)¹

„Întoarceți-vă și vă abateți de la toate
nelegiuirile voastre” (Ez 18,30)

Trimis de providența divină spre a dispune și pregăti inimile poporului pentru vrednica primire a Mântuitorului, vedeți cu cât zel, cu câtă ardoare sfântă răspunde Sfântul Ioan Botezătorul înaltei sale misiuni; neobosit este el în a lumina mulțimea ce-l înconjură, în a-i descoperi adevărurile credinței, în a o îndrepta către calea mântuirii. Lucrarea e sublimă, preasfântă misiunea, și să nu credeți că ar fi strâns-o neevlaviosul Irod prin decapitarea Înaintemergătorului, nu, ci precum odată a fost începută și susținută de patriarhi, de profeți, de preoțimea Vechiului Testament, tot astfel urmată și continuată a fost porunca sa de apostoli, de Biserica Creștină, și va fi până la sfârșitul veacurilor.

Voi înșivă ați auzit învățăturile Bisericii, voi ați văzut-o alergând fără încetare în tot timpul spre a vesti cuvântul lui Dumnezeu. Acum însă, în mod deosebit o vedeți cu râvnă purtând grijă de opera Botezătorului. Pentru ce? Pentru că are în vedere, asemenea dânsului, să mântuiască cu orice preț pe cei pierduți, să pregătească, să dispună și inimile cele mai împietrite pentru primirea Răscumpărătorului; nu încetează, asemenea lui, de a

¹ Cea dintâi predică ținută după reîntoarcerea sa de la Roma.

striga tuturor celor rătăciți: „Întoarceți-vă, întoarceți-vă, că s-a apropiat împărăția lui Dumnezeu!” Și, mai mult, încredințată de tăria celor dreți, nu mai poartă grijă decât numai de soarta păcătoșilor. Dacă ne îmbracă azi în haină de jale este numai pentru a plânge moartea sufletului lor, pentru a le ispăși prin asprimea postului, a rugăciunii și a privegherii, fărădelegile și excesele lor, pentru a le cere prin suspinele, prin lacrimile sale darul pierdut, îndurarea de care au abuzat.

Dar poporul? Dar mulțimea? Evanghelia ne spune că o mulțime numeroasă alergase la Ierusalim din Iudeea, din alte provincii, către malurile Iordanului spre a se boteza de la Ioan, spre a-și mărturisi păcatele. Se vor trezi oare acele mulțimi numeroase, același popor apăsător sub jugul păcatului, și la vocea Bisericii, spre a se îndrepta, spre a-și mărturisi păcatele, spre a face pocăință?

Unde sunt păcătoșii, unde sunt aceia care odată și numai la pronunțarea cuvintelor de smerire, de pocăință, în îngâmfwarea și trufia lor, în întunecata lor știință, se înfiorau, se ascundeau, unde sunt acum? Se vor grăbi la calea adevărului și a vieții?

Să nu întârziem într-aceea, Iubit Auditoriu, să cruțăm Biserica poate de o mare durere, ca oi rătăcite ce suntem și noi să-i ascultăm glasul și cu mințea și cu fapta să alergăm la izvoarele răcoroase spre a ne astâmpăra setea ce ne arde sufletul. Văzând ce este pocăința, să cugetăm cu dinadinsul la a ei neapărată trebuință și să nu o părăsim, de voim, cum toți voim, să ne mântuim.

Iar tu, Doamne, care ai început în noi lucrarea bună, du-o și la fericita împlinire; ne-ai poruncit prin prorocul: „Întoarceți-vă”, și noi în pocăință vom răspunde cu penitentul David: „Doamne, Dumnezeu al puterilor, întoarce-ne pe noi” (Ps 79,8) și ne vom pocăi.

În starea inocenței în care au fost creați protopărinții noștri, omul era în deplină armonie cu legea, cu voința lui Dumnezeu; binele și fericirea erau răsplata. Atunci însă când au căzut în ispită, când s-au răsculat împotriva autorității dumnezeiești, când au călcat porunca de a nu mânca din pomul cel oprit, când au rupt de bunăvoie legătura prietenească ce era între cer și pământ, când au comis păcatul, au și deschis porțile morții, au adus, după cuvintele Sfântului Pavel, moartea în lume, au fugit de bunătatea lui Dumnezeu și au căzut sub pedeapsa dreptății sale.

Își întoarce apoi nefericitul Adam privirea spre starea sa dezolată, cunoaște pierderea binelui, vede asprimea răului ce a urmat, pe când în inima lui făcută pentru fericire simte amara lovitură. El se judecă, el cunoaște, el simte durere, el face penitență.

Oare ce este penitența sau pocăința, se întreabă Sfântul Augustin², dacă nu o judecată? Dar o judecată diferită de alte judecăți omenești, deoarece judecătorul este însuși acuzatul, este însuși păcătosul; el se citează pe sine înaintea tribunalului minții sale, el se acuză, el își aduce martori, muștrările conștiinței, mai pe urmă, aprins de dreptate, el își rostește sentința supusă înaltei judecăți dumnezeiești – „eu am greșit, eu am vătămat pe Dumnezeu, eu am păcătuțit, trebuie să sufăr” – atunci când inima îi șoptește să-și caute pierduta fericire.

Penitența, după cuvintele lui Tertulian, este executarea dreptății divine, ce trebuie să o facem în noi înșine pentru păcat. Până când? Până când durează eternitatea. Pentru că, vătămând o maiestate nemărginită, fără

² Augustin (354-430), teolog și filozof, episcop de Hippona (nordul Africii), este unul dintre cei mai importanți Părinți ai Bisericii din Antichitatea târzie. Este cunoscut mai ales pentru *Confesiuni* și *Cetatea lui Dumnezeu*.

margini ne-a fost vina; și tot așa proporționată îi este dreptatea, iar mărginită, orice satisfacere omenească.

Astfel ar fi fost soarta protopărinților, soarta noastră, atinși de păcatul strămoșesc încă dinainte de a ne naște, dacă preabunul Dumnezeu nu s-ar fi îndurat spre noi.

Dreptatea sa trebuia împlinită, noi nu o puteam. Ce a făcut El? A venit în lume însuși Fiul său cel de o ființă cu El; fără a se schimba, s-a făcut om spre a putea suferi și ne-a eliberat de pedeapsă, de moartea veșnică, cu o singură condiție pentru fiecare dintre noi: să ne apropiem, să ne facem proprii meritele sale, spre a căror ușurință ne-a lăsat sacramentele, cinci spre a ne întări în darul primit și două – botezul și mărturisirea – pentru a-l câștiga, pentru a curăța de păcate; la întreg lucrul însă, la mântuirea noastră, avem a conlucra și noi: „Cine vrea să vină după mine”, ne-a zis Mântuitorul, „să se lepede de sine, să-și ia crucea sa și să vină după mine” (Mt 16,24); adică să facă adevărata penitență, să-și lase poftetele dezordonate, să se lepede de patimile nedumerite nu numai în afară, ci înăuntrul inimii sale, să se lepede de sine, să-și ia crucea suferințelor și să-i urmeze lui.

Când așadar, Iubit Auditoriu, vă cheamă Biserica și vă cere penitență în numele Mântuitorului, să nu cugetați că ar fi vorba numai de ceea ce privește corpul, numai de posturi și rugăciuni zise oricum, ci ea, Biserica, cere de la noi odată cu mortificarea simțurilor, cu pedepsirea trupului prin posturi, prin rugăciuni, prin privegheri, lepădarea de sine însuși, schimbarea inimii noastre, totala întoarcere de la viciu, de la păcat, la iubirea lui Dumnezeu.

III.

Abia am spus ce este penitența, care este intenția, scopul Bisericii, scopul lui Dumnezeu, Părintele Ceresc, când ne cheamă la pocăință și inimile voastre creștine,

fie drepte, fie sclave ale păcatului, deja se simt aprinse de dorul de a asculta chemarea, de dorul penitenței.

Da, inima v-o spune – voi, creștinilor, știți că numai prin sinceră penitență ne putem scăpa de pieire, numai prin aceasta ne putem mântui toți cei ce am călcat legea după botez, toți cei ce am păcătuit.

Voi știți cu toții că acesta și numai acesta este adevărul, aspru, ce e drept, vestit de întregul creștinism din neam în neam până la noi, până la capătul lumii.

Știți că aceasta este tradiția întregului neam omenesc, manifestată prin obiceiul universal de a ridica divinității altare ispășitoare, ba vă place a vedea oglindit adevărul acesta și în gemetele, în suspinele nou-născutului prunc, care își scaldă blânda față în lacrimi numai în urma păcatului strămoșesc cu care a venit în lume.

Or, dacă numai umbră de îndoială ați avea, dacă doriți dovezile credinței noastre, să deschidem Sfânta Scriptură, în care întru adevăr nimic nu văd mai evident, mai apropiată scriere pentru omul răătăcit, decât chemarea sa la penitență, decât asprele amenințări împotriva inimilor împietrite, care nu doresc să-și câștige iertarea prin câteva suspine.

Las la o parte sentința fulminantă pentru neascultarea protopărinților noștri, pentru păcat, muștrările conștiinței lui Cain, las tânguirile aruncate de Dumnezeu pentru răutatea neamului omenesc, potopul universal, nimicirea Sodomei și Gomorei drept răsplată pentru păcatele lor, penitența în care își petreceau lunga lor viață Noe și Avram, Iacob și Isac și toți patriarhii; pedepsele trimise peste faraon, peste poporul iudeu în călătoria sa de patruzeci de ani prin deșert, peste însuși Moise, las amenințările, prezicerile dureroase ale profeților, las lacrimile lui Isaia, tânguirile lui Ieremia, suspinele lui Daniel și Ezechiel pe malurile Eufratului, las plângerile tuturor fiilor lui Iuda în greutățile robiei, las însăși robia babiloniană, jertfele de împăcare înălțate de tribul lui Levi

pentru neștiințele și păcatele poporului la penitență, las toate lacrimile penitenților ce au udat pământul în patruzeci de secole și mă opresc la învățăturile, la exemplele, la întreaga viață a Mântuitorului.

Priviți-l, acum este un părinte nemângâiat pentru pierderea fiului rătăcitor, îl vede iarăși la picioarele sale în călduroasa lui îmbrățișare, uită supărarea ce i s-a pricinuit; acum e un păstor care își caută oaia rătăcită cu mii de greutate, prin munți și prin poteci și, aflând-o, își alină ostenele cu marea plăcere de a o aduce tocmai pe umerii săi.

Altă dată, nu prefigurată, ci în persoană este mereu în mijlocul păcătoșilor, lor le predică, îi învață, îi câștigă, petrece în casa păcătoșilor Zaheu și Simeon, nu-și mărginește indulgența pentru cei mai mari păcătoși, nu-și ascunde darul față de Magdalena, nu își întoarce privirea de la Petru, ce se lepădase de el; nu, pentru că El, precum însuși zice, a venit să mântuiască ce era pierdut, să vindece pe cei bolnavi aducându-i la sincera penitență: „Nu am venit să chem pe cei drepecți, ci pe cei păcătoși la pocăință” (Mt 9,13).

O, cruce adorabilă! În fața mării victime inocente ce ne-o înfățișezi, slăbită de atâtea dureri și suferințe, suportate însă fără murmurare, singur numai pentru păcatele noastre, noi încă tot nu vom cunoaște trebuința, necesitatea penitenței, vom continua ca până acum să murmurăm pentru asprimea ei, o vom ocoli pentru că este prea grea?

Pentru păcatele noastre, Iubit Auditoriu, vom cruța lacrimile părerii de rău atunci când vedem că însuși Fiul lui Dumnezeu asudă sânge pentru ele, ba încă îl și varsă tot pentru noi, atunci eu zic: când ne poruncește să-l urmăm?

De acum înțeleg una dintre cele mai mângâietoare, mai glorioase pagini ale neamului omenesc; înțeleg

pentru ce din veac în veac o mulțime nenumărată geme în lacrimi amare.

Luați în mână scrierile Bisericii, citiți această pagină și veți vedea înțelepciunea, veți vedea necesitatea, trebuința penitenței. Veți vedea, fraților, cetăți și națiuni întregi grăbindu-se a-l împlânzi pe Dumnezeu prin penitență. Veți vedea pe Teodosie, marele împărat al Bizanțului, căzând la picioarele Sfântului Ambrozie³, udând pământul ce îl uda mai înainte în nepăsare cu propriile lacrimi, veți vedea timpurile cele mai glorioase ale Bisericii, mii de pustnici, bărbați și femei, tineri și bătrâni, părăsindu-și averile, casele, chiar și palatele pentru a locui prin stânci, prin peșteri și prin crăpăturile pământului. Îi veți vedea părăsind și blestemând lumea ce i-a înșelat, uimind lumea cu renunțările lor. Pentru ce? Din palidele lor buze numai un cuvânt vi se răspunde: *penitență, penitență*.

Eu știu că în fața acestor adevăruri incontestabile sunt mulți care, în lumea de azi, cu o rece nepăsare, îngâmfați și împietriți în nemernicia lor, spun că ei nu cred.

Dar ce urmează din această atitudine? Că adevărul a încetat a mai fi adevăr? Or oare noi am făcut adevărurile ce vi le predicăm? Nu ne sunt ele descoperite de Cel ce este însuși *adevărul*, dinaintea căruia necredincioșii, care acum cred că se pot ascunde nevoind a face penitență sub scutul îndurării sale, vrând ori nevrând, crezând ori necrezând, o vor face sub asprimea înfricoșatei sale dreptăți: „De nu vă veți pocăi”, le zicem lor cu Mântuitorul, ale cărui cuvinte nu vor trece nicicând, „toți așa veți pieri” (Lc 13,5)?

În afară de aceștia, pe lângă toată evidența lucrurilor desfășurate, sunt încă mulți alții care, dintr-un motiv sau

³ Ambrozie (339-397) a fost episcop de Milano. A condamnat masacrul de la Tesalonic, comis din porunca împăratului Teodosie. Conflictul dintre cei doi s-a aplanat în urma penitenței publice făcute de împăratul Teodosie.

altul, nu doresc să se hotărască să facă penitență. Știți ce spun aceștia? „Noi nu avem nimic împotriva, dorim să facem penitență, dar nu avem păcate, viața ne este liniștită, nimic nu ne-o tulbură.” Alții, recunoscându-și păcatele, petrec tot așa de liniștiți fără penitență pentru că, răspund ei, „ne vom pocăi mai târziu, mai este vreme, acum e timpul să ne petrecem”. Iată argumentele lor înțelepte!

Câtă iluzie, câtă rătăcire îi întunecă și pe unii, și pe alții cu privire la materia cea mai importantă, cea de căpetenie a întregii vieți!

IV.

Nu aveți păcate? Unde poate fi o prezumție, o amăgire de sine mai amară, o rătăcire și o orbire de suflet mai mare decât a se socoti pe sine a fi fără de păcat? Oare nu știți voi, creștinilor, că singur Mântuitorul, care a fost însuși dreptatea și sfințenia, oglinda și icoana cea adevărată (substanțială) a strălucirii dumnezeiești, a putut și poate arunca în fața tuturor credincioșilor și păcătoșilor din lume cuvintele: „Cine mă va acuza pe mine de păcat?” (In 8,46). Și iarăși, nu știți că, în afară de El, care neprihănit a fost prin însăși firea sa cea dumnezeiască, darul scutirii chiar și de păcatul strămoșesc l-a avut între muritori, prin privilegiu, prin dar deosebit al lui Dumnezeu, numai Preacurata mama sa, Fecioara Maria?

Unde sunteți oare voi, fraților, ce susțineți penitența pentru că nu aveți păcate? Or, dacă nu credeți, credeți și ascultați sentința Spiritului Sfânt în Prima Epistolă a Sfântului Ioan: „De vom zice că păcat nu avem, pe noi înșine ne înșelăm și adevăr nu este în noi” (1In 1,8).

Spuneți-mi dar, cei ce vă simțiți atât de fericiți fără de păcate, spuneți-mi: sunteți voi din numărul acelor suflete delicate și pioase care se sperie chiar și de umbra

păcatului, care nu cunosc altă lege, altă datină, decât legea lui Dumnezeu și a Bisericii sale, nu alt bine decât cel ce lui Dumnezeu îi place, nu alt rău decât cel ce-l vatămă? Ori, din contră, nu cumva sunteți și voi din ceata ce umblă pe calea cea mai largă, dintre aceia care nu se tem de nimic, nu-și mai fac niciun scrupul atunci când încalcă legile divine? Și aceștia, invocând mii și mii de motive aparente, sunt gata de a se justifica pe sine, fiind din numărul celor care în legea moralității toate le fac cum le convine, sprijinindu-se pe exemplul altora, la fel de rău, și susținând că excesele lor nu sunt așa de mari, iar în opinia publică se arată dintre cei mai onești cetățeni.

Și nu aveți păcate? În faptele voastre, în cuvintele voastre, în cugetele voastre nu-i nimic de observat? În lupta crâncenă a trupului și a poftelor sale contra spiritului, în lupta în care gema chiar Sfântul Pavel este sufletul vostru mereu învingător? Vă îngrijiți, ca și dânsul, să supuneți la cazne trupul rebel sau, dimpotrivă, nu căutați toate pentru ca trupul și pasiunea să nu învingă?

În familie, în educarea fiilor, în trăirea căsnicilor, în societate, în profesie, în comerț sunt numai Evanghelia, numai iubirea, sinceritatea, adevărul și dreptatea neștrămutată voastră lege? Dar atunci de unde atâtea lipsuri, atâtea discursuri nedrepte, atâtea defăimări, calomniile, invidiile, atâtea prietenii trădate, secrete descoperite, lipsuri neascunse, de unde atâtea falsități, furturi, jafuri și drepturi încălcate? De unde atâtea corupții, atâtea înșelăciuni în comerț, de parcă în lume păgână, nu într-una creștină trăim?

Mărturișiți-mi voi înșivă, care știți că creștinismul fără umilință este literă moartă: sunteți deprinși cu această virtute? Datoriile către Dumnezeu vă sunt împlinite? Legile, evlavia, cultul le păziți cu iubire sau, dimpotrivă, nu sunteți și voi dintre aceia care în lucrurile religioase se mândresc cu nepăsarea, care sunt toleranți unde nu trebuie să fie, predică mai mult ori mai puțin că toate